

СУН ЛАН,
*аспір. кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва
факультету мистецтв Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;*

*Наук. кер. Лариса ОРОНОВСЬКА,
канд. пед. наук, доц. кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва,
заст. декана факультету мистецтв з виховної роботи
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка*

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ СТАНОВЛЕННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ У ШКІЛЬНІЙ МИСТЕЦЬКІЙ ОСВІТІ КИТАЮ ТА УКРАЇНИ

Історія музичного мистецтва, зокрема вокального виконавства та навчання співу в Китаї починається з глибини століть, але система вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в контексті західної вокальної культури в країні досить молода.

Публікація привертає увагу до створення шляху порівняльного аналізу який допоможе простежити становлення парадигми ціннісних орієнтацій в шкільній мистецькій освіті Китаю та України (у порівняльному аспекті).

Ключові слова: *ціннісні-орієнтації, шкільна система Китаю та України, мистецька освіта, музичне мистецтво, «конфуціанський культ».*

З кінця ХХ ст. в Китаї почався новий етап модернізації музично-педагогічної освіти, в тому числі і вокально-педагогічної, що пов'язано з процесом подальшого розвитку інформаційного суспільства, зміною світового соціокультурного середовища та процесами глобалізації.

Ще донедавна китайська модель підготовки співаків будувалась суто на особливостях давньої національної вокальної культури. Протягом століть, приблизно з II тисячоліття до н.е., й до початку ХХ ст., основні школи вокального мистецтва майже не зазнали реформування.

Музичне мистецтво – яскравий та незамінний засіб формування цілісної системи ціннісних орієнтацій особистості школяра у шкільній практиці.

Східні країни (Японія, Китай, Корея), як країни відмінного від інших світогляду, для більшості поціновувачів є загадковими і водночас привабливими. Як стверджує американський філософ Г. Мур, культурна традиція східних країн, процес набуття музичної культури школярів, віднесених до покоління Альфа (народжених в часи розвинутої Інтернет-мережі), сприяє виникненню оригінальних ідей та пов'язано з формуванням у них трирівневої системи відповідних компетентностей: культурної (ключової), наскрізної та музичної [1, с. 74]. Значний вплив на менталітет східних країн, їх ціннісні музично-естетичні орієнтації, художній і моральний розвиток особистості, як вважають жителі східних країн, має кожна окрема сім'я.

У Східних країнах в основі освіти лежить «конфуціанський культ» шанування старійшин. Саме конфуціанство сприяє формуванню у молоді таких якостей, як дисциплінованість, наполегливість у досягненні поставлених цілей, терплячість, добродушність і оптимізм.

У Китаї художнє виховання дітей починається з раннього віку, а в Кореї новонароджену дитину, яка провела дев'ять місяців в утробі матері, прийнято вважати однорічною [2, с. 34].

Варто зазначити, що у цих школах велика увага надається учням, розвитку у них «пізнавальних» та «емоційних» навичок – в результаті рівень знань випускника «східної школи» може дорівнювати рівню випускника коледжу американського континенту [3, с. 5].

Музичному вихованню у Китаї надається недостатньо уваги. Проблема музичної освіти тут полягає у тому, що дитина має бути всебічно розвиненою. Мистецьке виховання можна надати дитині на уроках музики у школі. В такій системі освіти поціновується розвиток саме «основної здібності» особистості учня, а не формування предметних і міжпредметних компетентностей, розвиток пізнавального інтересу.

Головне завдання, що стоїть перед музичною освітою в Китаї, – підтримка традиційної музичної культури. Проте основна мета уроків музичного

мистецтва в школі – всебічне виховання дітей, прищеплення їм основ і навичок естетичної культури та загальноприйнятних людських цінностей.

Як і в Україні тривалість уроків в початковій школі Східних країн – 45 хв., та між уроками оголошують невеличкі перерви – від 5 до 10 хв. За розкладом у початковій школі теж не більше чотирьох уроків на день. Проте протягом дня учні в східній країні також беруть участь у засіданні різних комітетів і клубів, що, зі свого боку, також сприяє їх особистісному розвитку.

Дослідники відзначають, що китайцям притаманна проблема розвитку ціннісно-компетентнісного підходу та формування у школярів культурно-мистецької компетентності завдяки впровадженням до системи загальної середньої освіти інноваційних технологій, зокрема інноваційних мистецьких технологій.

Саме тому, китайськими ученими розроблена оригінальна модель «цілісного розвитку людини в системі освіти», яка складається з низки ключових (універсальних) компетентностей: «саморозвиток школяра, його соціальна значущість, культурні основи розвитку, або (загальнолюдські цінності) [4, с. 28].

Музична освіта в Китаї увійшла до системи шкільної освіти й посідає одне з головних місць. Це пов'язано з тим, що освіта в країні перестає орієнтуватися в освіті лише на виховання людини для суспільства, а виховує всебічно розвинену людину, яка має бути гармонійною у всьому. Цьому передувало реформування шкільної освіти, зокрема музичної. Аналіз використаних джерел свідчить, що питання музичної освіти в початковій школі Китаю не розглядалося радянськими науковцями. Дослідники (Ф. Арзаманов, І. Лисевич) лише торкалися загальної музичної культури, але не брали до уваги музичне виховання в початковій та середній школі. У китайській науці питання музичного виховання розглядалося Ван Юйхе, Ван Юй І, Ма Да, Цюй Баокуй тощо, які аналізували роль музичної освіти в контексті розвитку загальноосвітньої школи Китаю. Про розвиток музичної освіти у Стародавньому Китаї писав Сю Хайлінь.

Із самого початку навчання у школі полягало у вивченні китайської мови, арифметики та співів. Співам приділялося багато уваги, адже китайський народ уміє зберігати традиції попередніх поколінь. Усі народні пісні передаються від покоління до покоління, а головним залишається те, що на формування музичного розвитку не впливали політичні реформування.

З-поміж другорядних цілей варто виділити такі: 1) учні повинні володіти основними музично-теоретичними поняттями і уявленнями; 2) учні мають вправлятися у різних видах музичної діяльності; 3) школярів треба заохочувати до впровадження музики в їхнє повсякденне життя, пояснювати функції і значення музичного мистецтва.

В Україні під методами музичного виховання розуміють взаємовідносини педагога і дітей, які дають змогу дитині засвоїти елементарні знання про музику, оволодіти практичними навичками і вміннями, що допомагають розвитку музичних здібностей.

Насущним завданням сучасної музичної освіти в Україні є розвиток духовного, емоційно-інтелектуального, музично-виконавського потенціалу здобувачів освіти. Вихідним вектором для розуміння необхідності заглиблення школярів у скарбницю етнічно-традиційних цінностей музичного мистецтва є панівна в наукових колах думка, що мистецтво загалом і етнічна музика, зокрема, містять у собі скарбницю багатовікових духовних цінностей.

Отже, для усвідомлення та гармонійного піднесення внутрішнього світу майбутніх вчителів музичного мистецтва, вкрай важливою є їхня здатність до усвідомлення сприйняття художньої мови музики та адекватного відображення сприйнятого у власній виконавській інтерпретації. Створення цікавої стилістики твору, яка є одночасно оригінальною й відповідною традиціям, до яких належить обраний твір [1, с. 74].

Головною метою музичного виховання в Східних країнах, зокрема Китаї, є узагальнення наукових досліджень та педагогічних спостережень щодо використання школярами аудіовізуальних технологій на уроках музичного мистецтва. Відзначено, що багато практикуючих українських та китайських

учителів музичного мистецтва ще слабо володіють технологіями мистецької інноватики, зокрема аудіовізуальними технологіями. Адже їх підхід базується на принципі, що «музикальність – це не вроджений талант, а здатність, яка може бути розвинута».

Українські засади музичного виховання дуже схожі зі східними, проте мають свої традиції і особливості. Заняття музикою сприяють загальному розвитку особистості дитини. Взаємозв'язок між усіма сторонами виховання складається у процесі різноманітних видів і форм музичної діяльності. Емоційна чутливість і розвинений музичний слух дадуть змогу дітям в доступних формах відгукуватися на добрі почуття і вчинки, допоможуть активізувати розумову діяльність і, постійно вдосконалюючи рухи, розвинути фізично.

Висновки. Отож, досліджено, що у сучасному Китаї система підготовки учителів музичного мистецтва перебуває на стадії реформування, що відзначається готовністю до зміни її концепції у контексті посилення ціннісно-компетентнісного підходу та використання європейського й світового досвіду в означеній галузі. У процесі загальної музичної освіти найбільш «доступною й поширеною в музично-освітньому середовищі вважається вокально-хорова робота [5] тому, що вона тісно пов'язана зі «сприйманням, відтворенням та засвоєнням творів музичного мистецтва».

Для таких змін потрібні відповідні дослідження в означеній галузі, які плануються здійснити в «ситуації відкритості освітнього простору, вивчення досвіду та шляхів відновлення музично-педагогічної підготовки учителів музичного мистецтва в різних країнах» [5].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ветлугіна Н.А. Методика музичного виховання дітей в дитячому садку. Київ : «Вища школа». 1978. 254 с.
2. Гребенюк Е.В., Назарова Є.О. Загальномузичний розвиток студентів магістратури з КНР у вокальному класі педагогічного університету. 2021. URL: <https://science-education.ru/ru/article/view?id=30766> (дата звернення: 05.12.22).

3. Лю Цзін, Дьюи Дж. Психологія и педагогіка. Москва : Лабиринт, 2017.190 с.

4. Михайлова Ю.Д. Традиционная система социализации детей в Японии. 1991. № 2. С. 48–52.

5. Черкасов В. Динаміка розвитку професійного сольного співу в Китаї: освіта, педагогічні та виконавські принципи : автореф. дис.... канд. мистецтвознавства.URL: https://nnovcons.ru/files/Dis/ar/_vang.pdf (дата звернення: 05.12.22).